

ДОСАДАШЊЕ ИСКУСТВО У ПРИМЕНИ ПРАВИЛА О УЧЕШЋУ У МЕЃУЛАБОРАТОРИЈСКИМ ПОРЕЂЕЊИМА И ПРОГРАМИМА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ АТС-ПА02

др Братислав Милошевић, помоћник директора
Љиљана Маркићевић, начелник одељења за акредитацију лабораторија

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС-ПА02 Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености

- Правилима се утврђује политика Акредитационог тела Србије (АТС) у погледу учествовања лабораторија за испитивање/еталонирање и медицинских лабораторија у међулабораторијским поређењима (*interlaboratory comparison-ILC*) и програмима за испитивања оспособљености (*proficiency testing-PT*)
 - EA-02/14 Procedure for Regional Calibration ILCs in Support of the EA MLA;
 - EA-03/04 Use Proficiency Testing as a Tool for Accreditation in Testing;
 - EA-04/18 Guidance on the level and frequency of proficiency testing participation;
 - ILAC-P9 ILAC Policy for Participation in National and International Proficiency Testing Activities.

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС-ПА02 Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености

- ТОУ морају учествовати у доступним и одговарајућим ПТ активностима и у обавези су да **саме** истраже доступност одговарајућих ПТ активности узимајући у обзир њихову прикладност.
- ПТ активности треба да су организоване у складу са ISO Guide 43-1 и/или ILAC G13 односно ISO/IEC 17043
- ТОУ доставља АТС-у податке о учешћима у ПТ активностима у Извештају о учешћу у ПТ-активностима, који је дат у Прилогу 1 АТС ПА02

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС-ПА02 Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености

- Лабораторије које су поднеле пријаву за акредитацију су у обавези да пре доделе акредитације учествују **најмање једном** у одговарајућим и доступним ПТ активностима на **задовољавајући начин**. Препоручени минимум учешћа акредитованих лабораторија је **једанпут** за сваку **већу под-дисциплину** унутар области акредитације за **период важења акредитације (4 године)**.

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС-ПА02 Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености

- Утврђивање под-дисциплина, нивоа и динамике учешћа у ПТ активностима
 - на основу обима акредитације, одређују се под-дисциплине, ниво и динамика учешћа у ПТ активностима, а у оквиру програма ПТ активности. Програм ПТ активности ТОУ преиспитује на годишњем нивоу.

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС-ПА02 Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености

- Под-дисциплине представљају групе скупова мерних техника, својстава и производа
 - код одређивања под-дисциплина, може се користити ступњевит приступ, почевши од мерне технике, преко својства до предмета испитивања, зато што је већа вероватноћа да ће већи број предмета испитивања или својстава бити у вези са једном мерном техником.

ATC Akreditaciono telo Srbije

АТС-ПА02 Правила о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености

- **Критеријуми за утврђивање нивоа и динамике учешћа у ПТ активностима**
- коришћење других начина обезбеђења поверења у квалитет резултата испитивања/еталонирања
(употреба сертифицираних референтних материјала; поређење резултата анализе добијених коришћењем различитих техника; учешће у разијању/валидацији методе; коришћење контролних карата; друга поређења (нпр. анализа слепих проба и сл.))
- **степен ризика за област испитивања/еталонирања**
број обављених испитивања/еталонирања; промене у саставу техничког особља; искуство и образовање техничког особља; извори следљивости (нпр. доступност референтних материјала, националних еталона); познате несигурности мерења; значај и употреба добијених резултата испитивања/еталонирања

ATC Akreditaciono telo Srbije

ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

Лоши примери

- Међулабораторијско поређење две лабораторије (билатерално) без поштовања захтева ISO Guide 43-1 и/или ILAC G13 односно ISO/IEC 17043 ?!
- Микробиолошко испитивање у хлорисаној води – неконтаминирани узорак - без микроорганизама ?!
- У Програму ПТ активности (2011-2014) критична испитивања предвиђена за 2014. годину
- Нису адекватно одређене под-дисциплине (дат предмет испитивања без узимања у обзир техника испитивања)
- Ради се минимални број учешћа без сагледавања потенцијалних ризика методе
- Добијени лоши резултати у ПТ а нису предузете никакве корективне мере

ATC Akreditaciono telo Srbije

ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

Добри примери

- Учесће у међународним (нпр. ПТ провајдери из *EPTIS* базе података (*European Proficiency Testing Information System*)) или домаћим ПТ програмима где су организатори акредитовани ПТ провајдери или провајдери који поштују захтеве ISO Guide 43-1 и/или ILAC G13 односно ISO/IEC 17043.
- Коришћење резултата учешћа у ПТ шемама за прорачун мерне несигурности и/или валидацију / верификацију метода испитивања као и за обезбеђење поверења у квалитет резултата испитивања/еталонирања.

ATC Akreditaciono telo Srbije